

Konrad Ciesiołkiewicz

NOWE ZAGROŻENIA

Nihilistycznie zorientowana przemoc małoletnich oraz “przemoc jako usługa” – wyzwania dla bezpieczeństwa wewnętrznego i społecznego

(materiał roboczy)

Polskie Towarzystwo Polityki Społecznej

UCZELNIA KORCZAKA

WPROWADZENIE

Międzynarodowe instytucje zajmujące się problematyką bezpieczeństwa i przeciwdziałaniem radykalizacji prowadzącej do przemocy w celu lepszego uchwycenia specyfiki mechanizmów nowych form zagrożeń i ich prewencji stworzyły nową kategorię. Organy, takie jak FBI[2] czy Koordynator UE ds. zwalczania terroryzmu, nazywają ją nihilistycznym przemocowym esktremizmem (NVE – nihilistic violence extremism). Międzynarodowy think tank Institute for Strategic Dialogue[3] do opisu szczególnego rodzaju przemocowej subkultury także używa sformułowania „nihilistic violence"[4]. W dalszej części tekstu będę się przede wszystkim posługiwał określeniem użytym w tytule – „nihilistycznie zorientowana przemoc".

Drugi wymieniony termin – „przemoc jako usługa" (VaaS – violence-as-a-service) – używany jest w strukturach policyjnych Europolu i oznacza mechanizm zlecania najcięższych form przemocy, za które sprawca pobiera gratyfikację, zwykle pieniężną.

Oba terminy powinny wejść na stałe do słownika pojęć teoretyków i praktyków polityk publicznych, bowiem opisują nowe wyzwania w zakresie prewencji, przed którymi staje także Polska. Istotą dynamicznego rozprzestrzeniania się nowych mechanizmów przemocy są technologie informacyjne.

Jeszcze nigdy osoby trzecie, ruchy oraz organizacje przestępcze i ideologiczne nie miały tak łatwego dostępu do młodych ludzi jak obecnie. Nigdy też młodzi ludzie nie charakteryzowali się tak silną ekspozycją na kontakty i treści o najwyższym poziomie ryzyka. Zjawiska nihilistycznie zorientowanej przemocy i Vaas należy traktować jako konsekwencję zaburzeń informacyjno-komunikacyjnych, wpisujących się w szerszą kategorię polityki społecznej – nową kwestię społeczną.

Intencją niniejszego materiału roboczego jest syntetyczne nakreślenie mechanizmu działania tytułowych zjawisk oraz przedstawienie kierunkowych rekomendacji w zakresie dalszych analiz i działań prewencyjnych, jakie należy podjąć. Przez najbliższy rok w ramach aktywności Centrum Analiz Społeczeństwa Informacyjnego Uczelni Korczaka będziemy ten temat pogłębiać, przyglądając mu się z różnych perspektyw w trakcie konferencji i seminariów organizowanych wspólnie z innymi instytucjami oraz organizacjami.

1.Dr Konrad Ciesiołkiewicz – kierownik Centrum Analiz Społeczeństwa Informacyjnego Uczelni Korczaka
2.K. Patel, Director Patel's Opening Statement to the Senate Committee on the Judiciary, https://www.fbi.gov/news/speeches-and-testimony/director-patel-opening-statement-to-the-senate-committee-on-the-judiciary-091625 (data dostępu: 4.02.2026).
3.Institute for Strategic Dialogue, Spotting the Signs: Recognizing and Responding to Subcultures of Nihilistic Violence, https://www.isdglobal.org/wp-content/uploads/2026/01/Spotting-the-Signs-Guide.pdf (data dostępu: 4.02.2026).
4.Council of the European Union, Nihilistic Extremist Violence: An Emerging Threat, https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15477-2025-INIT/en/pdf (data dostępu: 4.02.2026).

ZABURZENIA INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE WSPÓŁCZESNEGO ŚRODOWISKA ŻYCIA

Sfera szeroko pojętych mediów cyfrowych stanowi dzisiaj do pewnego stopnia „naturalne" środowisko życia, rozwoju, budowania i utrzymywania relacji społecznych, spędzania wolnego czasu, wykonywania pracy zarobkowej, aktywizmu społecznego i politycznego. Cechy przypisywane przez Józefa Kozieleckiego nowej klasie społecznej, nazywanej przez niego kognitariuszami, stały się typowe dla współczesnego człowieka zajmującego się „tworzeniem, przechowywaniem, organizowaniem, upowszechnianiem, wykorzystywaniem i utajnianiem informacji oraz wiedzy, a także – co jest szczególnie istotne dla egzystencji ludzkiej – nadawaniem im wartości, znaczenia i sensu" [5]. Dla wielu ludzi „informacja jest czymś więcej niż materiałem budowlanym dla architekta. Wypełnia ona cały ich świat; stanowi rodzaj osobistego kosmosu"[6].

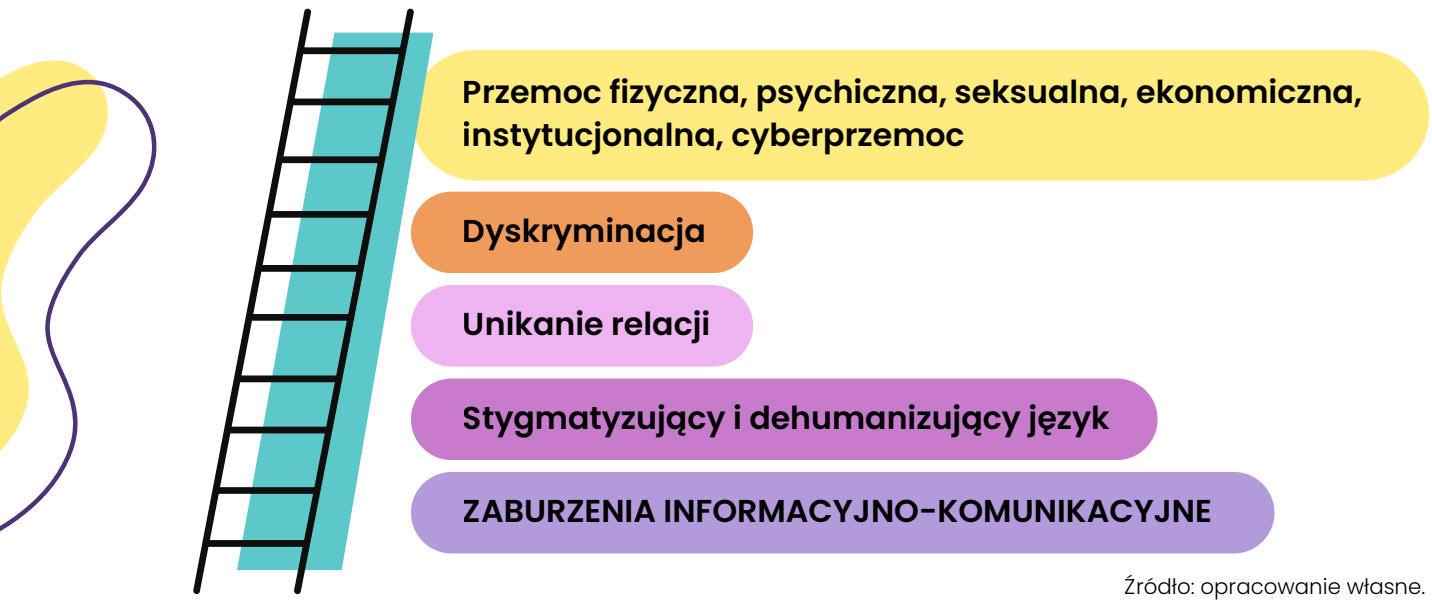
PODMIOTOWOŚĆ VS. ALIENACJA

Kierując się – za Dominikiem Woltonem[7] – rozróżnieniem między informacją, akcentującą przekaz, a komunikacją, oznaczającą relacje społeczne, jako jedno z najważniejszych zadań instytucji publicznych wskazać należy wzmacnianie podmiotowości informacyjno-komunikacyjnej. Rozumiem przez nią stan, w którym osoba charakteryzuje się „wysokim stopniem refleksyjności odnoszącej się do własnych działań informacyjno-komunikacyjnych. Radzi sobie z nadmiarem informacji, ich selekcjonowaniem, przetwarzaniem, jest zdolna do tworzenia na ich podstawie wiedzy, korzysta z nich w działaniach komunikacyjnych - podejmowanych świadomie, służących budowaniu i podtrzymywaniu relacji społecznych, umożliwiających kontrolowane i szanujące podmiotowość innych wpływanie na sferę publiczną przy jednoczesnym poczuciu własnej odrębności pod względem aksjologii oraz tożsamości, z zachowaniem właściwej równowagi między realizacją oczekiwań zewnętrznych, w tym płynących ze środowiska mediów cyfrowych, a priorytetami uznawanymi za własne"[8].

5. J. Kozielecki, Psychologiczne koncepcje człowieka, Wydawnictwo Akademickie „Żak", Warszawa 2000, s. 230.
6. Ibidem, s. 232.
7. D. Wolton, Informacja i komunikacja, Oficyna Naukowa, Warszawa 2022, s. 5.
8. K. Ciesiołkiewicz, Podmiotowość informacyjno-komunikacyjna w środowisku mediów cyfrowych jako cel edukacji, „Forum Pedagogiczne" 2025, nr 15(1), s. 128.

Zjawiskiem przeciwnym wobec tak rozumianej podmiotowości jest alienacja informacyjno-komunikacyjna, definiowana jako stan osoby, która „utraciła więź ze środowiskiem, w którym żyje[9]. Określenie to obejmuje swoim zakresem takie odczucia, jak ubezwłasnowolnienie, poczucie bezsensu, izolacji i wyobcowania[10]. Można zatem powiedzieć, że wytworzone przez ludzi narzędzia w postaci technologii informacyjnych, mediów cyfrowych i tworzone za ich pomocą środowiska posiadają ogromny potencjał do obracania się przeciwko człowiekowi, społecznej spójności. Dając niemal nieograniczone pole do uprzedmiatawiania człowieka (licznych nadużyć, wykorzystywania i różnych form przemocy), prowadzą go do stanu alienacji.
Zaburzenia informacyjno-komunikacyjne wywoływane są przez wiele czynników, wśród których wymienić należy źle ukształtowany system informacyjny, deficyty kompetencji, zaufania i spójności społecznej. Dokonując typologii tego rodzaju zaburzeń, posłużę się modelem autorstwa Diviny Frau-Meigs[11], która w interesującym mnie szczególnie obszarze spraw obywatelskich (publicznych) oraz osób małoletnich wyróżnia następujące formy zagrożeń i zaburzeń informacyjno-komunikacyjnych: dezinformacja, mowa nienawiści, radykalizacja prowadząca do przemocy, wykorzystanie seksualne, ekspozycja na szkodliwe treści, ryzykowne kontakty online i offline. Potraktować je należy jako katalog przykładowy i otwarty,

Rysunek 1. Drabina przemocy

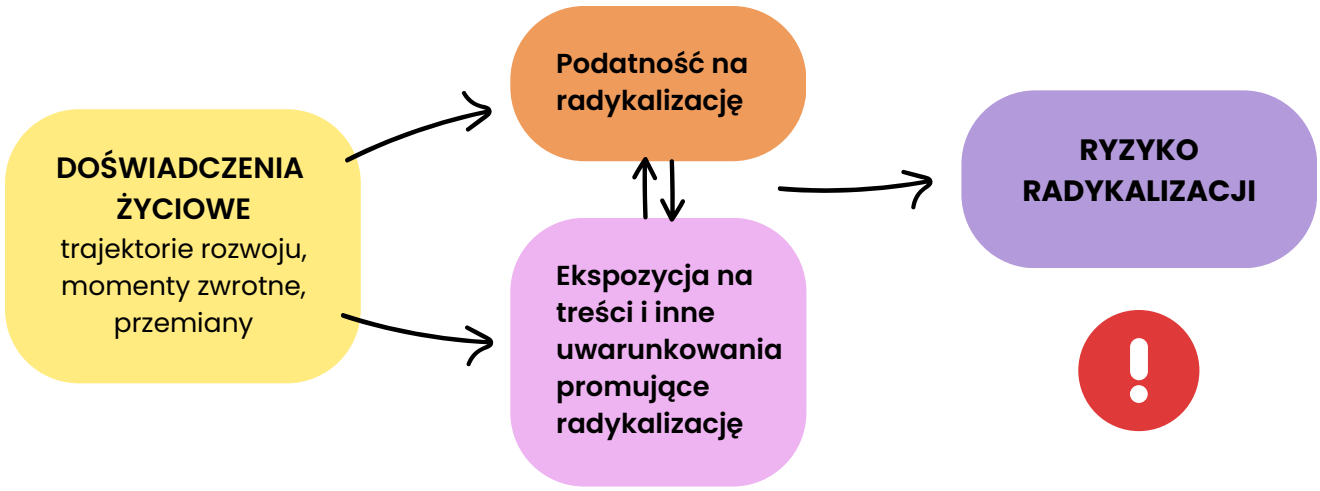

Źródło: opracowanie własne.

W analizie dotyczącej nowej kwestii społecznej (traktowanej przez politykę społeczną jako poważne problemy i szkodliwe zjawiska, z którymi jednostka i grupy społeczne nie są w stanie poradzić sobie samodzielnie) związanej z funkcjonowaniem w środowisku społeczno-cyfrowym szczególne miejsce powinno być poświęcone mechanizmom prowadzącym do wszelkich form przemocy. Opisany w literaturze przedmiotu przez Gordona Allporta[12] model eskalacji przemocy pozwoliłem sobie – w uproszczony sposób – zaaplikować do opisu współczesnych wyzwań oraz uzupełnić o pierwszy i kluczowy wymiar – zaburzenia informacyjno-komunikacyjne (zob. rysunek 1).

Ponieważ przedstawiane zjawiska, a przede wszystkim nihilistycznie zorientowana przemoc, mogą być rozpatrywane jako integralna część dyskursu dotyczącego radykalizacji, należy zaznaczyć, że jest to proces, który może mieć charakter zarówno indywidualny, jak i grupowy, występuje zazwyczaj w sytuacji konfliktu, w której praktyki dialogu i kompromisu są marginalizowane, a jako efektywne traktowane są konfrontacyjne metody prowadzenia konfliktu. Obejmować one mogą stosowanie presji i przymusu, różne formy przemocy politycznej (inne niż terroryzm) oraz akty ekstremistyczne w postaci terroryzmu i dokonywania zbrodni. Procesowi temu towarzyszy ideologiczna socjalizacja, a także utrwalanie przekonań radykalnych i ekstremistycznych, opierających się na dychotomicznej wizji świata (dobry-zły, moralny-niemoralny, swój-obcy)[13].
Ryzyko radykalizacji wywołuje wiele czynników. Na potrzeby dalszej analizy przywołam zintegrowany model radykalizacji młodych ludzi autorstwa Steve'a Barracosa i Adriana Cherneya[14] (rysunek 2).

Rysunek 2. Model radykalizacji Steve'a Barracosa i Adriana Cherneya

Źródło: S. Barracosa, A. Cherney, An integrated model for youth radicalization: examining the impact of life-course and situational factors, „Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression" z 18 września 2025 r., s. 4.

Dalsza część analizy wykaże jednoznacznie, że nihilistycznie zorientowana przemoc oraz VaaS to formy zaburzeń informacyjno-komunikacyjnych związanych z radykalizacją, w szczególności z jej czynnikami sytuacyjnymi, które z perspektywy polityki społecznej jako dziedziny teoretycznej i praktycznej stanowią nową kwestię społeczną.

9. PWN, Słownik języka polskiego, https://sjp.pwn.pl/sjp/alienacja;2549468.html (data dostępu: 4.02.2026).
10. K. Korzeniowski, Podmiotowość człowieka. Metateoretyczne ramy teorii, [w:] K. Korzeniowski, R. Zieliński, W. Daniecki (red.), Podmiotowość jednostki w koncepcjach psychologicznych i organizacyjnych, Ossolineum, Wrocław 1983, s. 59-71.
11. D. Frau-Meigs, Dezinformacja, radykalizacja i inne zaburzenia informacyjne – wnioski dla kompetencji medialnych i informacyjnych, [w:] S. Ratajski (red.), Edukacja medialna jako wyzwanie, Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie – Polski Komitet do spraw UNESCO, Warszawa 2019, s. 95.
12. G. Allport, The Nature of Prejudice, Basic Books, New York 1979, s. 14–15.
13. A. Schmid, Radicalisation, De-Radicalisation, Counter-Radicalisation: A Conceptual Discussion and Literature Review, Hague 2013, s. 18, za: K. Bator, A. Buchner, K. Fereniec-Błońska, M. Filipek, K. Kalinowska, M. Wierzbicka-Tarkowska, Twarze polskiej radykalizacji. Od demokratów do autokratów, od dyplomatów do wojowników, [w:] K. Ciesiołkiewicz (red.), Twarze polskiej radykalizacji. Raport z badań – analiza – rekomendacje, Więź, Warszawa 2023, s. 17.
14. S. Barracosa, A. Cherney, An integrated model for youth radicalization: examining the impact of life-course and situational factors, „Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression" z 18 września 2025 r., s. 4.

CZYM JEST NIHILISTYCZNIE ZORIENTOWANA PRZEMOC?

Nihilistycznie zorientowana przemoc jest przede wszystkim taką formą przemocy, której dynamika nie jest zależna od spójnych ideologicznych motywacji, ale staje się afirmacją przemocy jako takiej. Wynika z przekonań i postaw mizantropijnych – wrogich wobec ludzi, społeczeństwa i świata. Nawet jeśli sprawcy aktów przemocy posługują się argumentami ideologicznymi, to nie są one w żadnej mierze konsekwentne i koherentne. Akcenty narracyjne sprawców często zmieniają się, wykorzystując motywy zaczerpnięte z różnych zbiorów poglądów, rodzin politycznych i nurtów światopoglądowych. **To, co odróżnia je od radykalizacji i ekstremizmu ideologicznego, związane jest z brakiem ambicji zmierzających do dokonywania zmian społecznych w drodze przemocy. Jedynym spójnym mianownikiem dla przekonań tego typu jest destrukcja przybierająca obraz niszczenia norm i systemu społecznego, krzywdzenia osób, zwierząt, siania paniki społecznej, dążenia do chaosu i strachu, zaprzeczania wszystkiemu, co uznawane jest za społeczny ład i porządek.**

Społeczności kierujące się takimi motywami działają w środowisku online i offline, choć ich głównym ekosystemem jest środowisko cyfrowe traktowane jako bazowe. To tam wytwarzają się specyficzne społeczności skupiające przede wszystkim osoby młode – dzieci i młodzież. Przez instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem radykalizacji i terroryzmowi nazywane są sieciami, gdyż działają w sposób sfragmentaryzowany, a powiązanie jednych społeczności z drugimi jest trudne lub niemożliwe. Dla ułatwienia ich identyfikacji stworzono parasolowy termin „The Com", mający wskazywać na sieć nieformalnych grup, ruchów i osób, komunikujących się ze sobą w cyberprzestrzeni, całkowicie zdecentralizowanych i budujących własne systemy nagradzania i konstruowania statusu. The Com oznacza zatem różne działania przestępcze w obszarach cyberprzestępczości, cyberprzemocy i przemocy dokonywanej online. Najczęściej wszystkie one przenikają się wzajemnie.

Mizantropia, charakteryzująca się pogardą dla ludzi i świata, wydaje się być dla uczestników tych społeczności kluczowym elementem tożsamości indywidualnej i zborowej[15].

W działaniach przestępczych i aktach przemocy, których dopuszczają się członkowie The Com, widoczna jest wyraźnie „logika medialna" czy cechy typowe dla aktywności w polu medialnym jako dominującym, wymagającym nabycia elementarnego habitusu – znajomości reguł gry i zdolności do działania według nich w świecie mediów cyfrowych. **Przede wszystkim mam w tym przypadku na myśli logikę lansu i spektaklu, w którym życie i zdrowie innych jest skrajnie instrumentalizowane[16].**

15. Council of the European Union, Nihilistic Extremist Violence..., s. 1, 6-7.
16. M. Molęda-Zdziech, Czas celebrytów. Mediatyzacja życia publicznego, Difin, Warszawa 2013, s. 132-133.

O ile zdolności umożliwiające działanie w zmediatyzowanej sferze publicznej traktowane są w literaturze przedmiotu jako kompetencje obywatelskie, wzmacniające demokratyczne obywatelstwo cyfrowe, o tyle aktywności społeczności spełniających kryteria kwalifikujące je do kategorii The Com stanowią ich całkowite zaprzeczenie. Wobec dążenia do demokratycznej kultury deklarują ambicje rozprzestrzeniania kultury przemocy, strachu i terroru.

Typowe cechy nihilistycznie zorientowanej przemocy odróżniające ją od ideologicznego ekstremizmu:

USPRAWIEDLIWIENIE PRZEMOCY

dotyczy każdej możliwej formy szerzenia krzywdy i budowania wokół niej swoistej subkultury nienawiści, opierającej się na wspomnianej już mizantropijnej wizji świata, promocji antyspołecznych zachowań i zachęcaniu do radzenia sobie z osobistymi trudnościami poprzez rzekomo „uzasadnione" akty przemocy i terroru. Przemoc skierowana jest także wobec uczestników grupy poprzez oczekiwanie samookaleczenia się.

DYNAMIKA GRUPOWA

tworzenie formy tożsamości grupowej poprzez dzielone traumy, żal i pogardę wobec świata. Chodzi o wciągnięcie młodych ludzi (dzieci i młodzieży) oraz uczynienie sprawcami działań przestępczych. Nie ma jednego sposobu działania społeczności. Niektóre posiadają bardziej sformalizowane mechanizmy dbania o dynamikę i rozwój grupy, inne działają w sposób całkowicie sfragmentaryzowany. W jednej i drugiej opcji relacje między uczestnikami są zapośredniczone przez media cyfrowe. Dotyczy to platform społecznościowych (np. Discord), komunikatorów, platform gamingowych (Steam), streamingowych (DLive i Twitch). W takich przestrzeniach dochodzi do socjalizacji młodych ludzi, ich rekrutowania, utrwalania groźnych idei oraz integracji. Uczestnicy The Com nie posiadają relacji innych niż online, a poczucie przynależności wynika z przytaczanej tu mizantropijnej wizji świata, wzmacnianej podzielanymi treściami i kontaktami (w przypadku grup o wyższym poziomie organizacji). W niektórych aktywnościach stosowane są instrumenty przypominające gamifikację – realizację agresywnych, brutalnych i innych szkodliwych działań, także autodestrukcyjnych, według zaleceń grupy w celu dostania się do niej, a następnie uzyskania wyższego statusu. Działania podejmowania przez uczestników (także samookaleczanie) najczęściej są skrupulatnie dokumentowane lub/i transmitowane dla innych.

POŻĄDANY WPŁYW I CELE

ważnym aspektem działań jest wybór osób do rekrutacji oraz celów ataków nie pod kątem poglądów politycznych lub ideologicznych, ale ich estetyki, medialności, osobistych motywacji. Z tego względu do grup wybierane są osoby o szczególnej podatności. Przykładowo 31 proc. osób małoletnich oskarżonych o podejmowanie działań terrorystycznych w Anglii i Walii między 2016 a 2024 rokiem charakteryzowało się posiadaniem diagnozy z zakresu zaburzeń psychicznych lub obszaru neuroróżnorodności (spektrum autyzmu, ADHD). Wśród młodych ludzi deklarujących swoje poglądy jako ekstremistycznie prawicowe odsetek ten wynosił nawet 45 proc.

CZAS

skrócony czas radykalizacji postaw młodych ludzi wynikający z braku potrzeby zdobywania wiedzy i kształtowania światopoglądu opartego na groźnych ideologiach, a także ze specyfiki działania w sieci oraz stałej ekspozycji na treści i kontakty wysokiego ryzyka.

Mamy tu do czynienia z weaponizacją osób małoletnich, które z jednej strony są poszkodowane poprzez włączenie w przestępczą sieć, z drugiej – czyni się z nich sprawców najcięższych form przemocy.
Jeśli chodzi o pokrzywdzonych, to są nimi dzieci, osoby w kryzysie bezdomności, osoby starsze i inne. Liderzy grup i pozostali sprawcy maksymalizują w ten sposób szkodliwość czynów i zwiększają „medialność" działań, w których chodzi o uzyskanie efektu społecznego szoku. W swoich aktywnościach komunikacyjnych i promowaniu radykalnych narracji grupy posługują się zróżnicowanymi formami ekspresji, ze szczególnym uwzględnieniem kultury wizualnej, w tym memami, grami, filmami, grafikami[17] [18].

Treści rozsyłane młodym ludziom spełniają kryteria najbardziej skrajnej brutalności. Zawierają takie elementy, jak rozlew krwi, seksualne wykorzystywanie dzieci, gwałty, mordowanie zwierząt i wiele innych. Sieci The Com przypominają swoim działaniem sekty (grupy kultu) – stosuje się w nich psychomanipulację, funkcjonują tam charyzmatyczni liderzy, tworzy się poczucie wyjątkowości uczestniczących w nich osób i wskazuje „kozły ofiarne" osobistych problemów, z jakimi borykają się najczęściej małoletni członkowie grup.

17. Institute for Strategic Dialogue, Terror without Ideology? The Rise of Nihilistic Violence – An ISD Investigation, https://www.isdglobal.org/digital-dispatch/terror-without-ideology-the-rise-of-nihilistic-violence-an-isd-investigation/ (data dostępu: 4.02.2026).
18. Institute for Strategic Dialogue, Written evidence submitted by the Institute for Strategic Dialogue (COM0017), https://committees.parliament.uk/writtenevidence/142702/pdf/ (data dostępu: 4.02.2026), s. 5-7.

Po wejściu do takiej społeczności następuje przyspieszenie desensytyzacji (odwrażliwiania) na cierpienie poprzez włączanie w wyzwania i stopniowanie ich brutalności, łącznie z wyzwaniami dotyczącymi samookaleczeń, oznaczania wskazanymi symbolami ciał uczestników, zabijania zwierząt, krzywdzenia dzieci, osób dorosłych, a także dokonywania morderstw.

Z danych przywołanych wcześniej instytucji, w tym Europolu, wynika, że grupy te najczęściej rekrutują osoby w wieku 8-17 lat[19]. Zwykle obserwują aktywności szczególnie podatnych młodych ludzi w otwartych przestrzeniach platform społecznościowych, streamingowych, gier online i forów internetowych, typują i stosują wobec wybranych osób metody groomingu (uwodzenia). Bardzo często na etapie typowania sprawcy zbierają takie dane, jak adresy zamieszkania młodych ludzi, informacje o ich zainteresowaniach i aktywnościach, kontekstach rodzinnych i rówieśniczych, w celu uwiarygodnienia się i skuteczniejszej manipulacji, z zastraszaniem włącznie. Niektóre grupy posługują się narracjami o charakterze religijnym (np. satanistyczne) i politycznych ideologii (najczęściej pojawiają się narracje skrajnie prawicowe i nazistowskie). Jak już wspominałem, wszystko to są tylko środki prowadzące do budowania tożsamości, która ma charakter nihilistyczny, nastawiony na destrukcję.

Obsługujące globalną sieć National Center for Missing and Exploited Children otrzymało w samym 2024 roku 1300 zgłoszeń związanych z grupami przemocowymi działającymi w internecie wobec osób małoletnich, co stanowił wzrost o ponad 200 proc. w porównaniu z rokiem poprzednim[20].

Przykładowe zachowania i sytuacje, które mogą wskazywać na znalezienie się osoby małoletniej pod wpływem tego typu grupy:

- samookaleczenia, w tym dość specyficzne, przypominające niezidentyfikowane symbole, napisy etc.;
- zainteresowanie symboliką utożsamianą z ideologiami przemocy, np. nazistowskimi;
- ponadprzeciętne zainteresowanie masowymi atakami, aktami terrorystycznymi i ich sprawcami;
- zainteresowanie symbolami satanistycznymi;
- używanie numerycznych kodów jako symboli;
- posiadanie ran, blizn, zadrapań, śladów ugryzień, przypaleń na ciele, na których istnienie brakuje racjonalnego uzasadnienia;
- pisanie krwią lub płynami przypominającymi krew;
- podejmowanie prób samobójczych;
- wyraźny brak empatii i oderwanie się od przekonań zakorzenionych w religii, normach społecznych, etyce;

19. Europol, The Rise of Online Cult Communities Dedicated to Extremely Violent Child Abuse 2025, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/IN_The_rise_of_online_cult_communities_dedicated_to_extremely_violent_child_abuse.pdf (data dostępu: 4.02.2025), s. 1-2.
20. Know2Protect, TIPS2PROTECT: Tips2Protect Against Violent Extortion and Gore Networks, https://www.dhs.gov/sites/default/files/2025-08/25_0808_k2p_p2p_Violent-Extortion-and-Gore-Networks.pdf (data dostępu: 4.02.2025).

- krzywdzenie zwierząt domowych lub innych;
- nieuzasadnione wizyty policji lub innych służb porządkowych czy społecznych fałszywie zawiadamianych pod wpływem ujawnienia danych osobowych w sieciach (doxxing);
- niespodziewane zwiększenie liczby błędnie dostarczanych przesyłek, włamań na konta bankowe, otrzymywanie dziwnych wiadomości[21].

Przykładowe akty przestępcze spełniające kryteria nihilistycznie zorientowanej przemocy dokonywanej przez osoby małoletnie:

- Szwecja (2024): 14-latek oskarżony o atak nożowniczy na 80-letniego mężczyzny, a wcześniej na kobietę. Obydwa akty przemocy były przez niego filmowane i propagowane na platformie Telegram;
- Szwecja (2025): 14-latek zaatakował nożem 55-letnią kobietę. Atak był przez napastnika transmitowany online na platformie Discord, gdzie na chacie zachęcany był do powrotu, by dokończyć dzieło. Sprawca przyznał rodzicom, że był zastraszany w sieci i przymuszony do działania;

- Włochy (2025): 15-latek został aresztowany i oskarżony o przygotowywanie ataku terrorystycznego, posiadanie ładunków wybuchowych oraz broni, a także posiadanie i propagowanie w sieci materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie dzieci. Oskarżony planował zamach w celu uzyskania lepszego statusu w społeczności internetowej. Na jego urządzeniu mobilnym odnaleziono dużą ilość materiałów filmowych oraz zdjęć zamachów terrorystycznych na szkoły, treści CSAM, terrorystyczne materiały propagandowe, w tym wyprodukowane przez „państwo islamskie" – obrazujące ataki, instrukcje przygotowywania ładunków wybuchowych;

- Finlandia (2025): 16-latek zabił nożem trzy uczennice chodzące z nim do tej samej szkoły. Przygotował też coś na wzór manifestu, który planował wysłać do mediów. Manifest rozesłał na grupach na platformie WhatsApp. Atak nagrał i opublikował na platformie Snapchat. Według fińskich służb manifest oraz atak i pozyskanie o nim informacje nie dawały się wytłumaczyć w jakikolwiek spójny i racjonalny sposób;

21. Ibidem, s. 4.

- Niemcy (2025): 20-latek został oskarżony o zmanipulowanie 13-letniego chłopca i przekonanie go do dokonania samobójstwa i transmitowania tego aktu w internecie. Poszkodowany zmarł. Sprawca należał do jednej z najbardziej niebezpiecznych grup w sieci. Oskarżono go z tytułu popełnienia 123 przestępstw dokonanych w latach 2021-2023;

- Polska (2025): 19-latek aresztowany i oskarżony o planowanie zamachu terrorystycznego, w tym ataku na szkołę inspirowanego zamachami terrorystycznymi z innych krajów. Oskarżony kolekcjonował informacje oraz instrukcje, w jaki sposób przeprowadzać ataki w przestrzeniach otwartych i w budynkach. Uczęszczał też na szkolenia z zakresu taktyki militarnej. W jego mieszkaniu odnaleziono ponadto ładunki wybuchowe[22].

Przykładowe zidentyfikowane grupy – sieci przestępcze, uznane w niektórych krajach za organizacje terrorystyczne[23]:

TRU CRIME COMMUNITY (TCC)

internetowa społeczność entuzjastów przestępstw, dyskusji o nich i historycznych analiz. Na jej obrzeżach funkcjonowały grupki traktujące sprawców jak bohaterów, używające wobec nich sformułowania „święci". Od 2024 roku stwierdzono, że sprawcy aż 16 zamachów terrorystycznych przeprowadzonych na amerykańskie szkoły powiązani byli z TCC;

CVLT (ODCZYTYWAĆ NALEŻY JAKO „CULT")

społeczność na platformie Discord założona w 2019 roku przez 23-letniego mężczyznę z USA, określana jako neonazistowska. W jej ramach dokonywano czynów wykorzystania seksualnego osób małoletnich przez grooming, zastraszanie i manipulowanie, tworzono sieć produkującą i propagującą CSAM. Jej liderzy nakłaniali też dzieci do samookaleczeń i samobójstw. Chociaż grupa nie funkcjonuje, to wciąż dla wielu stanowi istotny punkt odniesienia. Ze względu na zaangażowanie personalne i formy działania uznawana jest za pierwowzór sieci 764[24];

22. Council of the European Union, Nihilistic Extremist Violence..., s. 3-5.
23. Ibidem, s. 10.
24. Know2Protect, TIPS2PROTECT..., s. 2.

SIEĆ 764

bezprecedensowa w skali i brutalności działania grupa działająca globalnie. Założona została w 2021 roku przez 15-latka z Teksasu – Bradleya Cadenheada, odsiadującego obecnie wyrok 80 lat za seksualne wykorzystywanie dzieci w sieci, wytwarzanie i dystrybucję materiałów CSAM. Grupa przede wszystkim prowadziła działania na takich platformach społecznościowych jak Discord i Telegram oraz platformach gier online – Roblox i Minecraft. Wyróżnikiem były działania łączące przemoc seksualną, narracje neonazistowskie oraz wątki satanistyczne. Grupa działała w wielu krajach, także na terenie Europy. Ofiary typowano na forach i społecznościach dedykowanych zaburzeniom zdrowia psychicznego, zaburzeniom odżywiania, osobom samookaleczającym się oraz społecznościom skupiającym członków charakteryzujących się obsesyjnym zakochaniem[25].

Adam Jawor na portalu Cyberdefence24 tak opisał działanie grupy: „764 to także środowisko, w którym normalizuje się przemoc w świecie realnym. Swatting [fałszywe zgłoszenie na policję – KC], doxxing [publikowanie w sieci prywatnych danych bez zgody osoby zainteresowanej – KC], groźby, podpalenia, napaści – to nie teoria, lecz udokumentowane przypadki. Dzieci nie są tylko ofiarami. W wielu sytuacjach są przekształcane w sprawców: zmuszane do krzywdzenia innych, zwierząt, a czasem nawet własnych bliskich. […] W sieci 764 łzy i ból najmłodszych są walutą, a jego krew – dowodem lojalności. To, co zaczyna się od niewinnej gry w Minecrafta, kończy się na brutalnych atakach nożem i tragediach, których nie da się już cofnąć. Służby mówią wprost o współczesnym terroryzmie, gdzie centralną rolę odgrywają dzieci”[26]. Po zatrzymaniu założyciela 764 i kilku liderów sieci jej zdecentralizowane odnogi wciąż działają. Kanada uznała ją oficjalnie za grupę terrorystyczną;

NO LIVES MATTER (LMM)

jedna z odnóg sieci 764 o wysokim poziomie profesjonalizacji taktyk nastawionych na przemoc offline, która rozbudowała się do ogromnych rozmiarów. Przygotowuje i dostarcza uczestnikom szczegółowe instrukcje podejmowania aktów przemocy (np. ataków nożowniczych). Warunkami uczestnictwa i budowania statusu są dowody krwi z przestępstw i aktów przemocy. Określana jako typowa nihilistycznie zorientowana grupa[27].

25. Institute for Strategic Dialogue, Networks of Harm: A Victim-Centric Information Resource on the 764 Sextortion Network, http://isdglobal.org/wp-content/uploads/2025/09/764_Networks-of-Harm.pdf (data dostępu: 4.02.2026), s. 9-14.
26. A. Jawor, Przerażające zjawisko w internecie. Sieć 764 zmusza dzieci do tortur i samookaleczeń. FBI podnosi alarm, https://cyberdefence24.pl/cyberbezpieczenstwo/przerazajace-zjawisko-w-internecie-siec-764-zmusza-dzieci-do-tortur-i-samookaleczen-fbi-podnosi-alarm Cyberdefence24 (data dostępu: 4.02.2026).
27. Council of the European Union, Nihilistic Extremist Violence..., s. 11.

PRZEMOC JAKO USŁUGA (VAAS)

Na nieco inne zjawisko zwraca uwagę Europol, który alarmuje o rosnącej liczbie przypadków weaponizacji dzieci przez sieci przestępcze działające na terenie Europy. Specyfika ich działania jest bardzo zbliżona do opisanych wcześniej praktyk stosowanych przez The Com i obejmuje szczegółowe zbieranie danych o młodych ludziach w sieci, nawiązywanie kontaktów na platformach społecznościowych, gamingowych, streamingowych i forach internetowych, a po nawiązaniu relacji preferowanie komunikatorów szyfrowanych. Młode osoby (najczęściej w wieku 13-17 lat, ale zdarzają się także młodsze) wciągane są w działania przestępcze jako sprawcy z zachętami materialnymi, poprzez manipulowanie i zastraszanie.

Samo w sobie podejmowanie działań przestępczych, w tym terrorystycznych, przez osoby małoletnie nie jest zjawiskiem nowym. Nowatorski jest mechanizm działania grup. Wzrosła też skala przestępstw, a dzieci włączane są w najcięższe z nich, w tym przestępstwa i akty dywersji. Europol wskazuje, że najmłodsi mają swój udział już w 70 proc. „rynków" – obszarów działań przestępczych, stanowiąc w niektórych krajach nawet 10 proc. przestępstw[28].

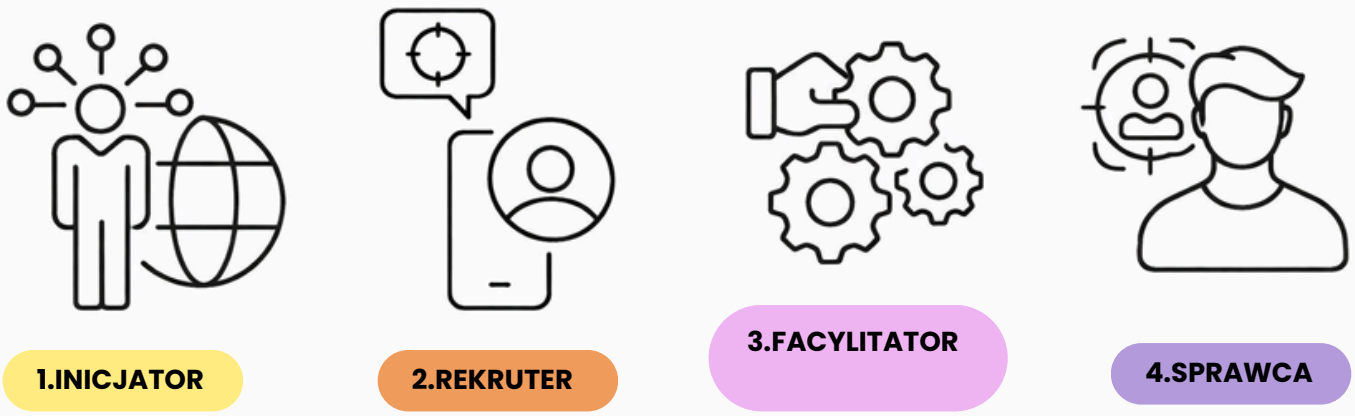
Catherine De Bolle, dyrektor zarządzająca Europolu, tłumaczy, że weaponizacja dzieci jest obecnie jednym z największych wyzwań stojących przed instytucjami bezpieczeństwa i stanowi bezpośrednie zagrożenie kryminalne dla Unii Europejskiej ze względu na destabilizowanie społeczeństw i niszczenie rodzin: „Weaponizują dzieci do torturowania i zabijania"[29]. Największe zagrożenie dla UE pochodzi ze strony zorganizowanych grup przestępczych, które „uprzemysłowiły" systemy rekrutowania dzieci i młodzieży, gdyż – zdaniem De Bolle – wiedzą, że „dzieci są przyszłością Unii Europejskiej. Jeśli stracimy dzieci, stracimy wszystko"[30]. Jednym z przypadków była bezprecedensowa sprawa zlecenia chłopcu zabicia siostry, co faktycznie uczynił. **Dzieci używane są w wojnie hybrydowej toczonej przeciwko UE przez wrogie jej państwa. Nieświadome tego faktu osoby małoletnie wykorzystuje się do aktów dywersji, w tym szpiegowania i zakładania podsłuchów w budynkach instytucji publicznych. Dlatego – jak podkreśla De Bolle – niezbędne jest włączanie służb wywiadu i kontrwywiadu w przeciwdziałanie aktywności grup przestępczych[31].**

Działania zorganizowanych grup przebiegają według modelu przedstawionego na rysunku 3. Inicjator, który najczęściej pochodzi spoza danego kraju, zleca i finansuje działania przestępcze.

28. Europol, The Recruitment of Young Perpetrators for Criminal Networks, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/IN_The-recruitment-of-young-perpetrators-for-criminal-networks.pdf (data dostępu: 4.02.2026), s. 1.
29. C. De Bolle, Children Groomed for Murder Through Video Games, Europol Warns, https://www.politico.eu/article/children-groomed-for-murder-through-video-games-europol-warns/ (data dostępu: 4.02.2026).
30. Ibidem.
31. Ibidem.

Rekruter to osoba typująca i rekrutująca potencjalnych sprawców poprzez platformy społecznościowe, gamingowe, streamingowe, komunikatory. Z kolei facylitator (enabler) wspiera, odpowiada za logistykę, organizuje narzędzia i finanse niezbędne do przeprowadzenia działań. Sprawca, czyli osoba dokonująca przestępstwa, to najczęściej niedoświadczony małoletni, bez wcześniejszych związków z grupami przestępczymi i rekruterem.

Rysunek 3. Model działania zorganizowanej grupy przestępczej

Źródło: Europol, Operational Taskforce GRIMM, https://www.europol.europa.eu/operations-services-and innovation/operations/operational-taskforce-grimm / (data dostępu: 4.02.2026).

W ramach struktur Europolu w celu przeciwdziałania tego typu aktywności powołana została specjalna grupa robocza (taskforce), złożony z przedstawicieli policji 11 krajów: Belgii, Danii, Finlandii, Francji, Niemiec, Hiszpanii, Islandii, Holandii, Norwegii, Szwecji oraz Wielkiej Brytanii. Tylko w 2025 roku zatrzymano 63 młodych ludzi jako sprawców, 40 facylitatorów, 84 rekruterów i 6 inicjatorów[32].

Rekruterzy bardzo dobrze poruszają się w ekosystemie mediów cyfrowych, w przestrzeniach najbardziej popularnych dla młodych ludzi, preferując przechodzenie na szyfrowane i powszechnie wykorzystywane komunikatory. Używają języka, terminów, slangu i stylu komunikowania się dopasowanego do młodych ludzi w danych obszarach platform, chatów i forów. Często naśladują działania i styl typowy dla influencerów. Stosują też metody popularnej gamifikacji i wyzwań (challanges). Ich skuteczność wzmacniana jest przez emocjonalną manipulację i techniki groomingu[33].

32. Europol, Operational Taskforce GRIMM, https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/operations/operational-taskforce-grimm (data dostępu: 4.02.2026)
33. Europol, The Recruitment of Young Perpetrators..., s. 2-3.

PODSUMOWANIE I KIERUNKOWE REKOMENDACJE

Koncentrując się przede wszystkim na czynnikach środowiskowych, uznać należy, że obecne rozwiązania instytucjonalne nie zapewniają optymalnego poziomu bezpieczeństwa społecznego, a w szczególności ochrony dzieci i młodzieży – grupy społecznej najbardziej podatnej na różne formy zaburzeń informacyjno-komunikacyjnych wskazywanych w tym materiale roboczym. **W poszukiwaniu rozwiązań uwzględnić należy podejście charakterystyczne dla ekologii mediów i informacji, zajmujące się całym ekosystemem informacyjnym i komunikacyjnym funkcjonowania człowieka w jego relacji z mediami cyfrowymi zamiast redukowania scenariuszy naprawczych do pojedynczych jego wymiarów.** Neil Postman, twórca tego podejścia, podkreślał, że „nowa technologia nic nie dodaje ani niczego nie odejmuje. Nowa technologia wszystko zmienia”[34]. W konsekwencji przyjęcia takiej perspektywy nie można traktować dłużej sfery cyfrowej i informacyjnej jedynie jako nowych narzędzi technologicznych, jak pierwotnie postrzeganego użytkowo „internetu”, ale przede wszystkim trzeba widzieć w niej środowisko życia, sferę publiczną i integralną część relacji społecznych.

Zmiana uwarunkowań środowiskowych, szczególnie tak dynamiczna, pociąga za sobą wzrost radykalizacji prowadzącej do przemocy, włącznie z aktami terrorystycznymi. Zagrożenia terrorystyczne rosną wraz z postępem technologicznym i zmieniają jej formy. Tomasz Białek przyznaje, że „terroryzm będzie się rozwijał przede wszystkim z jednego, wbrew pozorom bardzo istotnego powodu, a mianowicie takiego, że jest medialny. Niezależnie od kierunku, w jakim podąży, zawsze na pierwszym planie będzie jego siła oddziaływania na społeczeństwo, możliwość manipulacji, jakie ze sobą niesie, i efekt, jaki wywiera na kształtowanie rzeczywistości”[35].

Zgodnie z typologią radykalizacji online autorstwa Jacoba Ware’a doświadczamy obecnie trzeciej generacji tego zjawiska. Charakteryzuje się ona silnym wpływem platform cyfrowych (tzw. społecznościowych), połączonym z masowym używaniem szyfrowanych komunikatorów i powstawaniem aplikacji wykorzystywanych do działań ekstremistycznych. Formy przekazu i estetyka wydają się być niespójne pod względem ideologicznym, za to silnie związane z pewną lekkością, wykorzystywaniem memów, przekazów humorystycznych o wysokim poziomie estetycznym. W przeciwieństwie do poprzednich generacji istotną rolę w procesie radykalizacji odgrywają także kobiety oraz dzieci, czyli osoby małoletnie o szczególnej podatności. W zakresie opisu taktyk i wyznaczania celów dla aktów przemocy Ware podaje, że prawie wszystkie one dokonywane są przez indywidualne osoby nastawione na przyspieszenie upadku społeczeństwa.

34. N. Postman, Technopol, Warszawskie Wydawnictwo Literackie Muza, Warszawa 2004, s. 31.
35. T. Białek, Terroryzm – manipulacja strachem, Studio Emka, Warszawa 2005, s. 58, za: T. Goban-Klas, Media i terroryści. Czy zastraszą nas na śmierć?, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2009, s. 25.

Zasadniczo skraca się także czas procesu radykalizacji, co powoduje, że duża liczba ataków ze strony nieprzygotowanych profesjonalnie aktorów jest udaremniana lub przeprowadzane są one nieefektywnie, a z drugiej strony – znacząco zwiększa się nieprzewidywalność aktów przemocy[36].

Stworzona przez Ware'a w 2023 roku w warunkach amerykańskich typologia jest precyzyjnym odzwierciedleniem analiz z ostatniego roku dokonywanych przez unijne instytucje zajmujące się bezpieczeństwem oraz przeciwdziałaniem terroryzmowi, przytaczanych w powyższym materiale.

Nawet jeśli uznać, że przywołane w opracowaniu przykłady i działania służb wielu krajów dotyczą głównie USA, innych krajów Europy Zachodniej i państw skandynawskich, to istnieje przynajmniej kilka przesłanek świadczących o potrzebie podejmowania jak najszybszych, systemowych przedsięwzięć prewencyjnych w Polsce. **Po pierwsze, wszystkie opisane sieci przestępcze już dawno nie działają w jednym kręgu geograficznym, kulturowym i językowym. Podejmowane przez nie aktywności mają charakter globalny. Po drugie, trwający stan wojny hybrydowej prowadzonej przez Rosję z Polską i całą Unią Europejską powoduje ogromne ryzyko podejmowania działań destrukcyjnych dla społeczeństwa i jego odporności. Niemal wprost o działaniach tego typu wypowiada się też dyrektor zarządzająca Europolu, Catherine De Boll.** Czytając raporty prezentowane opinii publicznej przez rząd i odnoszące się do działań dywersyjnych, skali operacji wpływu i zmasowanych działań dezinformacyjnych, przyjąć należy prowadzenie tzw. wojny kognitywnej, której istotę Agnieszka Szczygielska oddaje w taki sposób: „We współczesnych strategiach wojen zwraca się uwagę nie tylko na skuteczne osiąganie celów militarnych, lecz także na subtelne, lecz destrukcyjne oddziaływanie na społeczeństwo. W dobie dynamicznie zmieniających się technologii, postępu cywilizacyjnego, rozwoju sztucznej inteligencji i globalnych wyzwań coraz częściej są wykorzystywane, poza tradycyjnymi formami konfliktów, strategie oparte na manipulacji informacją, wpływaniu na nastroje społeczne oraz destabilizowaniu przeciwnika na poziomie wewnętrznym. […] Poszukuje się jak najbardziej skutecznych form oddziaływania na percepcję człowieka, podejmuje się próby zmiany jego procesów poznawczych, modyfikacji sposobów postępowania oraz złamania kodu dostępu do jego umysłu, by kształtować postawy, decyzje i myśli ludzkich zbiorowości wedle własnych partykularnych potrzeb"[37].

Nihilistycznie zorientowana przemoc oraz VaaS, wynikające z rozwoju uwarunkowań środowiskowych, wydają się być możliwymi do wykorzystywania środkami w ramach prowadzonych operacji wpływu. Osoby małoletnie stanowią w tym względzie i z wielu powodów niezwykle prawdopodobny przedmiot działań podejmowanych przez grupy ekstremistyczne, zorganizowane grupy przestępcze i aktorów państwowych.

36. J. Ware, The Third Generation of Online Radicalization, https://extremism.gwu.edu/sites/g/files/zaxdzs5746/files/2023-06/third-generation-final.pdf (data dostępu: 4.02.2026), s. 30.
37. A. Szczygielska, Wojna kognitywna – źródła i zasadnicze cechy, „Kwartalnik Bellona" 2025, nr 1, s. 28.

WYBRANE KIERUNKOWE REKOMENDACJE

Obszar regulacyjny:

- Jak najszybsze wdrożenie mechanizmów DSA – Aktu o usługach cyfrowych – wyposażających instytucje regulacyjne (UKE, KRRiT) w skuteczne narzędzia podejmowania interwencji wobec dostawców usług i produktów online.
- Wdrożenie AI Act oraz zastosowanie krajowych rozwiązań legislacyjnych do walki z deepfake'ami.
- Zbudowanie europejskiego systemu detekcji i przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu osób małoletnich, tzw. regulacja CSAM, uwzględniająca stworzenie dedykowanego temu wyzwaniu Centrum Europejskiego.
- Wdrożenie Dyrektywy w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej ze zdecydowanym zaostrzeniem przepisów odnoszących się do przeciwdziałania cyberprzemocy.
- Wprowadzenie obowiązku projektowania usług i produktów online według zasady „safety by design", ich certyfikacji i skutecznej weryfikacji wieku.

Służby społeczne:

Przygotowanie służb z obszarów edukacji i socjalizacji, resocjalizacji, poradnictwa, pomocy społecznej i rodziny, integracji i animacji społecznej w zakresie kompetencji informacyjnych, cyfrowych i medialnych, zdolności dostrzegania zagrożeń, podejmowania interwencji oraz prowadzenia ustawicznych działań prewencyjnych.